

تأثیر دوره‌های آموزشی - ترویجی (منابع اطلاعاتی و ارتباطی) در به‌کارگیری مدیریت پایدار منابع آب از سوی گندمکاران شهرستان بیرجند

محمد شمس‌ی *، سید مسعود زجاجی **، دکتر اسدالله زمانی پور ***
دکتر جواد محمدقلی‌نیا ***

چکیده

آب، به عنوان مهمترین و محدودکننده‌ترین نهاد تولیدی در کشاورزی شناخته شده و از دیرباز، یکی از مهمترین عوامل توسعه در جهان بوده و کمبود آن، روبره بحران گذاشته است. از دیدگاه کارشناسان، بحران آب در جهان، یک بحران مدیریتی است، به دیگر سخن، کمبود آب، بزرگترین چالش و گرفتاری جهان در سده کنونی خواهد بود. از همین‌رو، پژوهش پیش‌رو، به بررسی تأثیر دوره‌های آموزشی-ترویجی مدیریت پایدار منابع آب در گندمکاران شهرستان بیرجند می‌پردازد. این پژوهش، از نوع توصیفی-همبستگی بوده و جامعه آماری آن، دربردارنده همه گندمکاران شهرستان بیرجند است ($N=4679$). در این پژوهش، با به کار بردن روش نمونه‌گیری طبقه‌ای چندمرحله‌ای با انتساب متناسب و با بهره‌گیری از فرمول کوکران، تعداد ۱۶۵ نفر به عنوان حجم نمونه، انتخاب شدند ($n=165$). ابزار گردآوری اطلاعات نیز، پرسشنامه بود که روایی آن با استفاده از نظر جمعی از متخصصان، تأیید شد. تعیین پایایی ابزار پژوهش، با انجام آزمون مقدماتی و با به‌کارگیری نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸، به دست آمد و ضریب آلفای کرونباخ کل برابر با ۹۴/۹ درصد محاسبه شد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد، توصیه‌های کارشناسان ترویج در زمینه راهکارهای مدیریت پایدار منابع آب در حد «متوسط»، تأثیر داشته و همچنین، مهمترین منبع اطلاعاتی گندمکاران، «کشاورزان باتجربه محلی» بوده است. از سویی، نتایج آزمون *t* نشان داد که میان متغیر شرکت کردن در کلاسهای آموزشی-ترویجی و میزان به‌کارگیری راهکارهای مدیریت پایدار منابع آب، تفاوت معنیداری در سطح ۰/۰۰۱ وجود دارد. نتایج به‌دست آمده از تحلیل رگرسیون، نمایان کرد که متغیرهای شرکت کردن در دوره‌های آموزشی-ترویجی، میزان به‌کارگیری منابع اطلاعاتی و ارتباطی، درآمد سالانه و تحصیلات، در مجموع، ۵۸/۴ درصد از واریانس متغیر به‌کارگیری راهکارهای مدیریت پایدار منابع آب از سوی گندمکاران را تبیین می‌کند.

کلیدواژه‌ها:

دوره‌های آموزشی-ترویجی، مدیریت پایدار منابع آب، گندمکاران، شهرستان بیرجند.

* دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد واحد بیرجند

Email: m_shams_1356@yahoo.com

** کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد واحد بیرجند.

*** به ترتیب: دانشیار و استاد گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد واحد بیرجند.

